

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu Veroniky Juříčkové a soudců Tomáše Langáška a Jana Kratochvíla v právní věci žalobkyně: **N. S.**, zastoupená JUDr. Martinem Köhlerem, advokátem, sídlem Vysoká 149/4, Liberec, proti žalovanému: **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy**, sídlem Karmelitská 529/5, Praha 1, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 12. 2018, č. j. MSMT-42462/2018-1, o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 24. 11. 2021, č. j. 8 A 11/2019-29,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost žalovaného **se zamítá**.
- II. Žalovaný **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ve výši 4 114 Kč do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobkyně JUDr. Martina Köhlera, advokáta.

Odůvodnění:

I. Vymezení případu

[1] Žalobkyně dne 2. 5. 2018 podstoupila didaktický test společné části maturitní zkoušky z matematiky, v němž dle hodnocení Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání (dále jen „CERMAT“) neuspěla. Žalobkyně požádala o přezkoumání výsledků zkoušky [§ 82 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)]. Žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím žalobkyni vyrozuměl, že žádost není důvodná a že se výsledek didaktického testu nemění. Odmítl názor žalobkyně, že při vyhodnocení jejího testu byl nesprávně bodově ohodnocen příklad č. 4. Žalovaný nepřisvědčil tomu, že v souladu s následně

zveřejněným klíčem správných řešení měla za tento příklad získat maximální počet bodů (tj. 2 body). Za chybu v příkladu, mající za následek ztrátu jednoho bodu, považoval žalovaný ve shodě s CERMATem skutečnost, že žalobkyně v záznamovém archu uvedla nesprávné podmínky řešeného příkladu (podmínky byly v zadání stanoveny odchýlně). Zveřejnění klíče správných řešení ze dne 15. 5. 2018, na který poukazovala žalobkyně, žalovaný označil za administrativní pochybení. V této souvislosti uvedl, že dne 25. 5. 2018 byl zveřejněn doplněný klíč správných řešení, který již pochybení, kterého se žalobkyně v řešeném příkladu dopustila, výslovně označoval za chybu mající za následek ztrátu bodu.

[2] Žalobkyně napadla rozhodnutí žalovaného žalobou u Městského soudu v Praze, který ji rozsudkem označeným v záhlaví vyhověl, rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Městský soud dospěl k závěru, že sporný příklad č. 4 žalobkyně vyřešila správně. Do záznamového archu uvedla správný postup i správný výsledek, za což měla v souladu s klíčem správných řešení obdržet dva body. Za nadbytečné (byť chybné) uvedení podmínek příkladu neměl být žalobkyni stržen jeden bod. Zadání příkladu totiž neukládalo žalobkyni přepisovat do záznamového archu stanovené podmínky, požadovalo pouze uvést výsledek a postup výpočtu. Pokud by student (maturant) stanovené podmínky do archu vůbec neuvedl, nebylo možné příklad hodnotit jako chybně vyřešený a penalizovat jej ztrátou jednoho bodu. Dle městského soudu proto za uvedení podmínek neodpovídajících zadání nebylo možno žalobkyni jeden bod nepřiznat.

[3] K poukazu žalovaného na klíče správných řešení z minulých období se městský soud podrobně zabýval jejich obsahem a uzavřel, že tyto klíče nejsou v posuzované otázce jednotné, a tedy z nich nelze vysledovat jednoznačnou praxi. Postup CERMATu, který v rozhodném roce 2018 nejprve uveřejnil klíč správných řešení, který nesprávné podmínky za chybu neoznačoval, a teprve následně (*ex post*) uveřejnil klíč, ze kterého vyplývá, že jeden bod bude odečítán i za uvedení chybných podmínek, městský soud hodnotil jako porušení zásady legitimního očekávání a označil jej za svévolný. Taková změna v průběhu hodnocení testů je dle městského soudu nepřijatelná a v rozporu se zásadou zákazu retroaktivity.

[4] Městský soud se rovněž pokusil z konkrétní vizuální podoby řešení příkladu žalobkyně v záznamovém archu (umístění, velikost písma, škrtnutí) dovodit, z jakého důvodu mohly v záznamovém archu zůstat nesprávné výchozí podmínky, kvůli čemuž CERMAT žalobkyni za tento příklad odečetl jeden bod. Nejvyšší správní soud již na tomto místě podotýká, že tyto úvahy netřeba podrobněji reprodukovat, neboť nejsou pro posouzení věci rozhodující.

[5] Městský soud uzavřel posouzení daného případu tím, že žalovaný při přezkoumání výsledku maturitní zkoušky žalobkyně nesprávně vyhodnotil zjištěný skutkový stav věci. Uvedl, že žalobkyně měla být v zájmu zachování právní jistoty a ochrany dobré víry a taktéž s ohledem na zákaz retroaktivity ohodnocena za řešení příkladu č. 4 plným počtem dvou bodů, a to v souladu s prvním (původním) zveřejněným klíčem správných řešení.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalobkyně

[6] Žalovaný (dále jen „stěžovatel“) podal proti rozsudku městského soudu kasační stížnost, v níž namítal, že u didaktických testů maturitních zkoušek nelze zohledňovat subjektivní příčiny nesprávných odpovědí, neboť zásadní je srovnatelnost výsledků. V této souvislosti poukázal na příslušnou judikaturu Nejvyššího správního soudu. Pokud žalobkyně uvedla chybné podmínky řešení, nemohla být hodnocena plným počtem bodů. Její hodnocení nebylo přísnější než u jiných studentů. Za uvedení chybných podmínek se všem odečítal bod, vůči žalobkyni proto nemohl být uplatněn mírnější režim. Dle žalovaného představuje klíč správných řešení v části vymezující možné chyby pouhou pomůckou informativní povahy, neboť nelze postihnout všechny myslitelné chyby, kterých se studenti mohou dopustit. Klíč jednoznačně uváděl, že plný počet bodů přináleží za správný výsledek se správným postupem. Hodnotitelé nemohou domýšlet, co student uvedl do záznamového archu nad rámec řešení úlohy, odpověď se hodnotí jako celek. Chybným stanovením podmínek došlo k chybě v řešení úlohy. Tento výsledek hodnocení vyplýval již z původně zveřejněného klíče, který byl později pouze pro pořádek upřesněn. Doplněním klíče dle stěžovatele nedošlo k žádné změně pravidel hodnocení.

[7] Stěžovatel pokračoval, že stanovení podmínek (určení množiny čísel, pro kterou má algebraický výraz smysl) bylo součástí postupu řešení úlohy úpravy algebraického výrazu. Uvedení podmínek sice zadáním úlohy požadováno nebylo, avšak pakliže je sama žalobkyně uvedla v záznamovém archu nesprávně, dopustila se chyby, za kterou jí bylo třeba strhnout jeden bod, a to bez ohledu na původní (neupřesněný) klíč správných řešení. Z pohledu žalovaného tak nedošlo k chybnému hodnocení odpovědi žalobkyně a porušení zákazu svévole a zásady legitimního očekávání.

[8] Městský soud dle stěžovatele nahradil činnost odborných hodnotitelů a správního orgánu, v jejichž pravomoci je přezkum hodnocení. Postupoval tedy v rozporu s judikaturou Nejvyššího správního soudu, dle které je nutné ponechat určitou míru autonomie hodnotitelům při hodnocení vypracovaných úloh. Soudy tak mají být v soudním přezkumu věcných nesprávností zdrženlivé, jejich sebeomezení spočívá v omezení kontroly pouze na to, zda způsob vyhodnocení správnosti řešení je logický a objektivní. V souzené věci bylo hodnocení řešení žalobkyně objektivní a logické, a městský soud proto nebyl oprávněn je měnit pouze z toho důvodu, že mu připadalo přísné.

[9] Dle stěžovatele městský soud také nezákonně doplnil argumentaci žalobkyně nad rámec žalobních bodů, neboť se zabýval důvody, které žalobkyni vedly k uvedení „chybných podmínek“ v odpovědi, a dovozoval pravděpodobnou příčinu tohoto pochybení spočívající v opomenutí jejich přeškrtnutí.

[10] Žalobkyně ve vyjádření ke kasační stížnosti poukázala na skutečnost, že její vyučující matematiky o chybě v hodnocení příkladu č. 4 neprodleně informoval CERMAT telefonicky a následně (k požadavku CERMATu) rovněž e-mailem. CERMAT však reagoval odmítavě a zároveň změnil oficiálně uveřejněný klíč správných řešení. V přístupu CERMATu a stěžovatele žalobkyně spatřuje rozpor. Pokud stěžovatel zpochybňuje závaznost zveřejněného klíče poukazem na jeho informativní povahu (což ovšem z ničeho

nevyplývá), pak není zřejmé, proč měl CERMAT potřebu klíč k námitce žalobkyně měnit. Žalobkyně příklad správně vyřešila a správně uvedla rovněž postup vedoucí k řešení. V souladu s původním klíčem správných řešení se tak nedopustila žádné chyby, za kterou jí bylo možno krátit body. Její „pochybení“ spočívalo toliko v nesprávném přepisu podmínek řešení, které však byly součástí samotného zadání příkladu, nikoli jeho řešení.

[11] Dle žalobkyně je bagatelizace změn klíče správných řešení stěžovatelem v rozporu s právní jistotou studentů, kteří v takovém případě objektivně nemají kde ověřit správnost svých odpovědí. Posouzení správnosti řešení tak ve výsledku zůstává pouze v rukou certifikovaných hodnotitelů, jejichž postupy hodnocení nejsou nikomu známy.

[12] Žalobkyně dále citovala z judikatury Nejvyššího správního soudu ve snaze poukázat na skutečnost, že student má právo na řádné posouzení správnosti vypracovaného řešení sporného příkladu, a to včetně kontroly soudní. Ani otázka závisející na odborném posouzení tak není dle jejího názoru ze soudní kontroly vyloučena, jde-li o zásah veřejné moci do právní sféry studenta. Žalobkyně rovněž odmítla stěžovatelův názor, že hodnocení městského soudu bylo subjektivní a že jím vůči žalobkyni došlo k uplatnění mírnějšího režimu.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[13] Nejvyšší správní soud kasační stížnost posoudil a dospěl k závěru, že není důvodná.

[14] Jádrem sporu v souzené věci spočívá v odpovědi na otázku, zda žalovaný řádně přezkoumal výsledek didaktického testu maturitní zkoušky z matematiky (§ 82 odst. 2 školského zákona), konkrétně zda řádně vyhodnotil správnost žalobkyní vypracovaného příkladu č. 4, kterou příslušný hodnotitel CERMATu neuznal v plném rozsahu (a tedy nepřiznal žalobkyni plný počet dvou bodů, ale odečetl jeden bod).

[15] Úvodem Nejvyšší správní soud vzhledem k námitkám stěžovatele opakuje východiska soudní judikatury předestřená již městským soudem, dle kterých je součástí ochrany poskytované správními soudy přezkum zákonnosti postupů orgánu státní správy při rozhodování v rámci přezkumu výsledku maturitní zkoušky. V rámci tohoto přezkumu je soud *„povinen přezkoumat toto rozhodnutí v rozsahu uplatněných žalobních bodů, a to i z hlediska věcné správnosti hodnocení testových otázek a úloh“* (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 8. 2014, č. j. 6 As 68/2012-47, č. 3104/2014 Sb. NSS, bod 51). Rozšířený senát citovaný závěr podrobněji rozvedl a vysvětlil v bodech 41 až 48 odůvodnění, v bodě 45 konkrétně uvedl, že *„neexistuje žádný zákonný důvod, který by bránil vyhovění žalobě např. v případě, kdy by žalobce důvodně namítal, že v didaktickém testu správně zodpověděl otázku, která mu však nebyla uznána a stěžovatel se ztotožnil s (věcně nesprávným) názorem CERMATu, že odpověď žalobce správná nebyla“*. Městský soud tedy nenahrazoval činnost odborných hodnotitelů, či správních orgánů, jak se mylně domnívá stěžovatel, nýbrž toliko v souladu s právními předpisy přezkoumal rozhodnutí o žádosti požadující přezkoumání výsledku maturitní zkoušky i z hlediska namítané věcné nesprávnosti.

pokračování

[16] Městský soud si navíc byl vědom mantinelů soudního přezkumu, které brání tomu, aby „*v důsledku aktivistické judikatury soudů maturitní zkoušky (případně další zkoušky) byly zcela formalizovány a judicializovány a aby soudci nahrazovali pedagogy*“ (viz bod 47 usnesení rozšířeného senátu č. j. 6 As 68/2012-47). Správně tedy citoval závěry obsažené v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 9. 2017, č. j. 7 As 42/2017-19, vycházející ze zásady zdrženlivosti a sebeomezení, dle kterých „*dělicím kritériem při úvaze o zákonnosti postupu stěžovatele je při zohlednění potřeby zdrženlivosti právě to, zda zadání úlohy bylo zřetelné a jednoznačné a zda způsob vyhodnocení správnosti řešení je logický a objektivní*“. V projednávaném případě přitom městský soud dospěl k závěru, že způsob vyhodnocení správnosti řešení logický nebyl, a tedy zásah soudu byl z tohoto důvodu na místě (viz bod 51 napadeného rozsudku). Mylná je argumentace stěžovatele, který v kasační stížnosti podsouvá Nejvyššímu správnímu soudu, že důvodem zrušení jeho rozhodnutí byla pouze přílišná „*přísnost*“ hodnocení CERMATu a zohledňování subjektivních příčin uvedení nesprávné odpovědi.

[17] Nejvyšší správní soud zcela přisvědčuje závěrům městského soudu a ve shodě s ním považuje vyhodnocení žalobkyní vypracovaného příkladu č. 4 ze strany stěžovatele (a CERMATu) za nelogické a především neodpovídající zadání příkladu. Zadání po studentech požadovalo uvedení správného výsledku příkladu (úpravu zadaného algebraického výrazu) a rovněž uvedení postupu řešení, jímž k výsledku dospěli. Toto zadání žalobkyně bezesporu naplnila, neboť v záznamovém archu uvedla vedle výsledku, k němuž dospěla úpravou algebraického výrazu, rovněž postup tohoto výpočtu a jeho dílčí kroky. Výchozí podmínky (určení množiny čísel, pro kterou měl zadaný algebraický výraz smysl) byly součástí samotného zadání příkladu, nikoli výsledkem úvah žalobkyně a součástí jejího postupu, jak stěžovatel tvrdošijně opakuje. Uvedení či neuvedení těchto podmínek v záznamovém archu proto bylo zcela bez významu, neboť jediná dvě kritéria, která měla být dle jasného zadání příkladu zohledňována při hodnocení řešení, byla správnost výsledku a vlastní postup výpočtu. Tento závěr platí bez ohledu na to, co následně bylo či nebylo uvedeno v klíči správných řešení.

[18] Nejvyšší správní soud v daném případě nesouhlasí s názorem stěžovatele, že „*chybným stanovením podmínek došlo k chybě v řešení úlohy*“. V samotném řešení úlohy žalobkyně žádnou chybu neučinila. Skutečnost, že v levém dolním okraji okna záznamového archu zůstaly poznamenány vstupní podmínky (které se však vztahovaly k jejímu původnímu - později přeškrtnutému - chybnému výpočtu, k němuž došlo právě v důsledku nesprávně opsaného zadání, což si žalobkyně posléze v průběhu výpočtu uvědomila a chybu napравила provedením nového výpočtu dle správných podmínek stanovených v zadání) nemělo na správnost výsledného řešení příkladu po opravě a správnost postupu žalobkyně při výpočtu žádný vliv. Nejvyšší správní soud předpokládá, že hodnotitelé jsou při hodnocení „*odpovědi jako celku*“, jak se toho dovolává stěžovatel, schopni rozpoznat, která část textu v záznamovém archu je výpočtem (zaznamenáním matematických operací žalobkyně) a výsledným řešením příkladu, a od toho pak odvíjet výsledné hodnocení.

[19] V bodu 50 odůvodnění napadeného rozsudku (rozporovaném stěžovatelem) se městský soud pouze pokusil stěžovateli vysvětlit, proč v záznamovém archu nadbytečně zůstaly uvedeny (jako nepřeskrtnuté) sporné podmínky. Na tomto vysvětlení ovšem není

napadený rozsudek vystavěn, pouze dokresluje okolnosti daného případu a absurditu postupu CERMATu a následně i stěžovatele. Rozhodující je v dané věci skutečnost, že žalobkyně splnila zadání příkladu, neboť uvedla jeho správné řešení i správný postup výpočtu, jakým k tomuto výsledku dospěla. Vzhledem k tomu, že zcela dostála požadovanému zadání, jí tedy správně měl být přiznán plný počet dvou bodů.

[20] V návaznosti na výše uvedené je v daném případě zcela nerozhodné, co přesně uváděl klíč správných řešení. Nejvyšší správní soud nicméně považuje za alarmující, že stěžovatel bagatelizuje provedenou změnu (úpravu) tohoto klíče, k níž došlo *ex post* po uveřejnění jeho původního znění, přičemž časový sled událostí nasvědčuje tomu, že k úpravě klíče došlo právě v reakci na uplatněnou námitku vyučujícího žalobkyně a vyhodnocení jejího testu. Nejvyšší správní soud považuje za nepřipustné a snižující důvěru veřejnosti v objektivní hodnocení didaktických testů státních maturit jakékoli následně prováděné přizpůsobování a upravování klíče správných řešení, podle kterého postupují hodnotitelé testů, mající zásadní dopady na životy studentů (zde v roli adresátů veřejné správy).

[21] K argumentaci stěžovatele odkazem na již výše citovaný rozsudek č. j. 7 As 42/2017-19 Nejvyšší správní soud uvádí, že zatímco v tehdejšímu případě student uvedl chybný výsledek (numericky správný, avšak s chybnou jednotkou), a proto správní soudy shledaly, že vyhodnocení správnosti řešení CERMATem bylo logické a objektivní, v nyní souzené věci žalobkyně uvedla správný výsledek (řešení) a rovněž správný postup, jímž k němu dospěla. Případy tedy nejsou skutkově srovnatelné.

[22] Konečně, uvádí-li stěžovatel v kasační stížnosti, že hodnocení žalobkyně nebylo odlišné (přísnější) od hodnocení jiných studentů a že za uvedení „chybných podmínek“ se všem odečítal jeden bod, z obsahu správního spisu nelze tuto skutečnost ověřit, a tedy se jedná o ničím nepodložené tvrzení. Nejvyšší správní soud však upozorňuje, že i kdyby tomu tak skutečně bylo, jednalo se o chybné vyhodnocení příkladu č. 4 také v případě těchto ostatních studentů. Pokud žalobkyně byla jedinou studentkou, která se dovolala přezkumu hodnocení sporné otázky, nejednalo se o uplatňování „mírnějšího režimu“, jak namítá stěžovatel. V již výše citovaném usnesení č. j. 6 As 68/2012-47 (viz bod 48) rozšířený senát v této souvislosti vyslovil následující závěry: *„Jednou z obecných právních zásad je i ta, podle níž ‚bdělým náleží právo‘. Pokud ze dvou žáků ve srovnatelné situaci (oba jsou poškozeni věcně nesprávným hodnocením didaktického testu) jeden požádá o přezkoumání výsledku zkoušky a následně se úspěšně domáhá i soudního přezkumu, zatímco druhý žák nikoli, nelze dovozovat, že by byl druhý žák úspěchem prvního poškozen. Každý žák má právo, nikoli povinnost, podat žádost o přezkoumání výsledku maturitní zkoušky. Každý má své důvody, proč k takovému kroku přistoupí či nikoli. Právo na rovné zacházení spočívá v povinnosti stejného zacházení s žáky ve srovnatelné situaci. Pokud ale někteří ze žáků rezignují na ochranu svých práv a spokojí se s nepříznivým výsledkem zkoušky, nejedná se o srovnatelnou situaci s žákem, který svá práva hájí za pomoci prostředků, které k tomu zákon předvídá.“*

[23] Nejvyšší správní soud tak uzavírá, že stěžovatel nedostal své zákonné povinnosti řádně přezkoumat správnost hodnocení CERMATu, které se negativně promítlo do výsledku maturitní zkoušky žalobkyně. Městský soud nezákonnost stěžovatelova postupu

pokračování

správně rozpoznal, a tedy důvodně rozhodnutí stěžovatele zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

IV. Závěr a náklady řízení

[24] Na základě výše uvedených skutečností Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl.

[25] O nákladech řízení Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Podle tohoto ustanovení platí, že účastník, který měl ve věci plný úspěch, má právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalovaný (stěžovatel) neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalobkyně měla ve věci plný úspěch, proto jí Nejvyšší správní soud přiznal náhradu nákladů řízení.

[26] Žalobkyně prostřednictvím svého zástupce podala vyjádření ke kasační stížnosti. Podání vyjádření představuje úkon právní služby podle § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif). Odměna za jeden úkon právní služby činí podle § 7 bodu 5, aplikovaného na základě § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu, 3 100 Kč a podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu je třeba k ní přičíst 300 Kč jako náhradu hotových výdajů, celkem tedy 3 400 Kč. Protože je zmocněný advokát plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se odměna a náhrada hotových výdajů o částku 714 Kč odpovídající této dani. Žalobkyni tedy byla přiznána náhrada nákladů řízení v celkové výši 4 114 Kč. K zaplacení této částky byla žalovanému stanovena přiměřená lhůta v délce jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 2. března 2023

Mgr. Ing. Veronika Juříčková
předsedkyně senátu